

Обставини справи

Справа стосувалася використання заявницею ляльки в Парламенті під час інавгураційної промови Президента Республіки та подальше накладення на неї санкцій.

На момент подій заявниця була членом Парламенту (далі – депутат), не пов'язаною із жодною політичною партією.

8 травня 2017 року, після того, як Президент Республіки склав присягу в парламенті, заявниця встала на своє крісло і промовила: «Не Президент Республіки, а маріонетка». Після цього вона почала мовчки рухати лялькою з обличчям Президента, тримаючи її в повітрі під час інавгураційної промови Президента.

Згодом комітет парламенту розглянув цей інцидент. Однак консенсусу щодо пропозиції спікера про застосування санкцій до заявниці досягнуто не було, тому питання було передано на розсуд самого спікера.

15 травня 2017 року спікер парламенту на підставі статті 13(6) Закону № XXXVI від 2012 року про Парламент (далі – Закон про Парламент) наклав на заявницю штраф. Її заробітна плата, що підлягала виплаті в тому місяці, мала бути зменшена на 249 292 угорських форинтів (HUF) (приблизно 620 євро (EUR)). У рішенні про накладення стягнення було вказано, що присяга та інавгураційна промова Президента були урочистою церемонією, яка відбулася на засіданні Парламенту; урочистий характер церемонії мав на меті висловити повагу до інституту Президента Республіки. Спікер вважав, що негідна поведінка заявниці, яка образила інститут Президента Республіки, серйозно підірвала авторитет Парламенту, оскільки вона порушила урочистий характер засідання і не дозволила Парламенту з повагою привітати Президента. Він також зазначив, що її поведінка могла підірвати довіру громадськості до інституту Президента Республіки. Порушення було визнано особливо серйозним, оскільки подія відбулася в присутності представників багатьох ЗМІ.

Заявниця оскаржила рішення спікера в Комітеті з питань парламентського імунітету. Вона стверджувала, що її поведінка не порушувала авторитет Парламенту, не містила критики на адресу будь-кого, крім Президента, і не становила загрози насильства.

24 травня 2017 року Комітет з питань парламентського імунітету, до складу якого входять три члени від правлячої партії та три члени від опозиції, розглянув скаргу заявниці. Заявниця також була заслухана на засіданні комітету, де вона підтвердила свою позицію. Трьома голосами проти та двома, що утрималися, Комітет з питань парламентського імунітету відхилив її скаргу. Він підтвердив факти, викладені в рішенні спікера, та повторив, що поведінка заявниці порушила

авторитет Парламенту. Крім того, комітет визнав розмір накладеного штрафу пропорційним.

Згодом заявниця звернулася до пленарного засідання Парламенту з проханням скасувати рішення спікера. Однак 30 травня 2017 року Парламент залишив без змін це рішення.

Заявниця скаржилася до ЄСПЛ, що накладене на неї стягнення не було передбачене законом і було непропорційним поставленій законній меті, що порушувало статтю 10 Конвенції.

Оцінка Суду

Передусім ЄСПЛ звернув увагу, що відповідне національне законодавство було описане у справі *Ikotity and Others v. Hungary* (№ 50012/17, від 5 жовтня 2023 року, §§ 14–17), а практика Конституційного суду, а також матеріали з міжнародного та порівняльного права були представлені у справі *Karácsony and Others v. Hungary* ([ВП], №№ 42461/13 та 44357/13, від 17 травня 2016 року, §§ 32–61). Крім того, загальні принципи, що застосовуються до оцінки втручання у право на свободу вираження поглядів у контексті дебатів у парламенті, були пояснені у справі *Karácsony and Others* (згаданий вище, §§ 132–47).

Сторони погодилися, що застосовані до заявниці санкції становили втручання в її право на свободу вираження поглядів, гарантоване статтею 10 Конвенції. ЄСПЛ не вбачав підстав для іншого висновку.

Щодо того, чи було це втручання встановлене законом для цілей пункту 2 статті 10, ЄСПЛ нагадав, що у справі *Ikotity and Others* (згаданий вище, § 31), він уже встановив що стаття 49 (4) Закону про Парламент відповідала необхідному рівню точності. Відповідно, втручання було «встановлене законом».

Щодо законної мети відповідного втручання, ЄСПЛ визнав, що втручання мало законну мету захисту прав інших осіб, а саме інших членів Парламенту, у значенні пункту 2 статті 10 Конвенції (див. також згадане рішення у справі *Karácsony and Others*, § 129).

Розглядаючи питання про те, чи була застосована до заявниці санкція «необхідною в демократичному суспільстві» для досягнення цих цілей, ЄСПЛ розглянув два основні питання в контексті подібних скарг, а саме: (i) чи супроводжувалася застосована процедура достатніми процесуальними гарантіями, та (ii) чи було накладення санкції на заявницю непропорційним, і, отже, невинуватим (див. згадане рішення у справі *Ikotity and Others*, § 33).

Щодо необхідних процесуальних гарантій ЄСПЛ зазначив, що Закон про парламент передбачав можливість оскарження рішення спікера про накладення санкції до Комітету з питань парламентського імунітету, якою заявниця скористалася. Цей комітет заслухав заявницю та ухвалив мотивоване рішення. Крім

того, після звернення заявниці із запереченнями на пленарному засіданні Парламенту було проголосовано за відхилення цих заперечень.

ЄСПЛ взяв до уваги аргумент заявниці про те, що на практиці цей правовий засіб не міг бути дієвим, зокрема тому, що без підтримки депутатів правлячої коаліції рішення спікера не могло бути скасоване Комітетом з питань парламентського імунітету, оскільки опозиція має таку саму кількість голосів, як і правляча партія. Однак ніщо в конкретних обставинах даної справи не вказувало на те, що рішення Комітету з парламентського імунітету було прийнято на підставі упередженого ставлення до членів опозиції (для порівняння див. згадане рішення у справі *Karácsony and Others*, § 147). Крім того, ЄСПЛ зауважив, що навіть депутати від опозиції не підтримали апеляцію заявниці.

ЄСПЛ зазначив, що на пленарному засіданні Парламенту ставилося на голосування питання щодо заперечень заявниці на рішення Комітету з питань парламентського імунітету. У справі *Ikotity and Others* ЄСПЛ дійшов висновку, що ті самі процесуальні гарантії, які були доступні заявникам у справі, можна вважати достатніми, з огляду на принцип автономії парламенту та його дискреційні повноваження щодо встановлення внутрішніх правил. Той факт, що накладений на заявника штраф був підтверджений без повторного обговорення на пленарному засіданні, не свідчив про процедурні недоліки, оскільки процедура надавала заявнику можливість брати участь у відповідній процедурі, зокрема бути заслуханим перед Комітетом з парламентського імунітету (див. згадане рішення у справі *Ikotity and Others*, §§ 13 та 36–38; див. а contrario, за інших фактичних обставин, рішення у справі *Szabó v. Hungary* [Комітет], № 29627/19, §§ 20–24, від 21 листопада 2024 року). ЄСПЛ не вбачав підстав відходити від зазначеного висновку в цій справі.

Що стосується обґрунтування застосованої до заявниці санкції ЄСПЛ повторив, що в питаннях регулювання часу, місця та способу політичного самовираження в парламенті Держави мають широку свободу розсуду (див. згадані рішення у справах *Karácsony and Others*, § 140, та *Ikotity and Others*, §§ 39 та 42). ЄСПЛ вже встановлював, що демонстрація банерів або плакатів призводить до порушення роботи парламенту (див. згадане рішення у справі *Karácsony and Others*, § 149). За обставин цієї справи ЄСПЛ вважав, що демонстрація та переміщення ляльки під час урочистої події в Парламенті було досить схожим на ці ситуації, здатним порушити хід засідання та підірвати його урочистий характер. Тому він погодився з тим, що була необхідність реагувати на поведінку заявниці і це було питанням, яке мав вирішувати парламент у рамках здійснення своєї автономії (див. згадане рішення у справі *Karácsony and Others*, § 148). Крім того, заявниця не довела, що їй, як депутату парламенту, було неможливо висловити свою думку іншими способами, зокрема до та під час виборів Президента Республіки або в засобах масової інформації.

Щодо суворості санкції, накладеної на заявницю, а саме одноразового зменшення її винагороди на суму 249 292 форинтів, ЄСПЛ зазначив, що цей штраф

становив одну третину її місячної винагороди, що, з урахуванням причин, наведених спікером та Комітетом з парламентського імунітету для висновку про те, що поведінка заявниці серйозно підірвала авторитет Парламенту, не могло бути визнано надмірним (для порівняння див. згадане рішення у справі *Ikotity and Others*, § 15 та § 44).

З огляду на викладене ЄСПЛ вважав, що санкція не була непропорційною до поставленої законної мети. Отже, можна було зробити висновок, що зазначене втручання було «необхідним» у демократичному суспільстві.

Отже, ця скарга була явно необґрунтованою у розумінні підпункту «а» пункту 3 статті 35 Конвенції та була відхилена на підставі пункту 4 статті 35 Конвенції.

Висновок

Заяву визнано неприйнятною.

Ухвала в цій справі прийнята Палатою 9 вересня 2025 року, оприлюднена 2 жовтня 2025 року та є остаточною.